

Przedmiotowy system oceniania dla klasy 7

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	odtwarza fabułę utworu na poziomie dosłownym, przedstawia się w kilku zdaniach	dostrzega przerośny charakter utworu, przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej	formułuje wnioski wyjaśniające przerośne znaczenie tekstu, przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosując odpowiednie słownictwo	zestawia tekst z przypowieścią jako gatunkiem literackim, wskazuje w utworze cechy przypowieści, redaguje krótki tekst, w którym dokonuje autoprezentacji	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając znaczenia przerośne, dokonuje autoprezentacji w ciekawej formie
Jan Twardowski <i>Podziękowanie</i>	wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata wypowiedzi, wymienia elementy przyrody przywołane w utworze, wskazuje metafory dotyczące człowieka, krótko opisuje swoje otoczenie	nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi, wskazuje cechy przedstawionych składników przyrody, nazywa opisujące je środki językowe, próbuję przełożyć język metafor na znaczenia dosłowne, opisuje swoje otoczenie, stara się rozbudować wypowiedź	określa relacje między nadawcą i adresatem, analizuje budowę epitetów, wyjaśnia ich funkcję w tekście, wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor, opisuje swoje otoczenie, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, wskazuje w tekście cechy liryki	charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, uogólnia wnioski dotyczące sposobu obrazowania przyrody, określa cechy opisanego świata, na podstawie metafor formułuje wnioski dotyczące natury człowieka, opisuje swoje otoczenie, wykorzystując wnioski z analizy tekstu, porównuje utwory liryczne i epickie	samodzielnie interpretuje utwór, uwzględniając jego przynależność rodzajową, wypowiada się na tematy związane z naturą człowieka, swoje tezy ilustruje przykładami z życia
Józef Baran <i>Sztuka dom</i>	wskazuje w tekście nazwy i określenia związane z teatrem, dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia sceny, zbiera informacje na temat przeszłości swojej rodziny,	wskazuje podobieństwa między teatrem a życiem, przedstawia zawartość tematyczną kolejnych scen, porządkuje informacje na temat swojej rodziny,	komentuje znaczenia tekstu wynikające z zestawienia życia z teatrem, opisuje obrazy poetyckie związane z kolejnymi scenami,	prezentuje zwięzłą wypowiedź na temat motywu życia jako teatru, wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, nazywa wartości związane z życiem przedstawionej rodziny,	przywołuje inne teksty kultury zawierające motyw <i>theatrum mundi</i>, samodzielnie formułuje zasady etykiety językowej obowiązujące przy składaniu życzeń,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	odtwarza zawartość treściową i kompozycję życzeń	według podanej zasady redaguje samodzielnie życzenia we wskazanej sytuacji	porządkuje informacje na temat swojej rodziny według ustalonej przez siebie zasady, redaguje życzenia we wskazanej sytuacji, stosuje odpowiednie formy grzecznościowe	przedstawia informacje o przeszłości i tradycji swojej rodziny w wybranej przez siebie formie, samodzielnie redaguje życzenia z zachowaniem wszystkich cech językowych i kompozycyjnych tej formy wypowiedzi	podejmuje próbę napisania scenariusza sztuki o przeszłości swojej rodziny
Kolejna odłona. Wymiana głosek w tematach fleksyjnych wyrazów	rozpoznaje części mowy, odmienia wskazane wyrazy przez osoby i przypadki, poprawnie zapisuje wyrazy	dzieli części mowy na odmienne i nieodmienne, wskazuje temat i końcówkę fleksyjną, wykorzystuje wiedzę o tematach obocznych w sprawdzaniu pisowni wyrazów	wskazuje kryteria podziałów części mowy, zauważa oboczności w tematach, stosuje zasady pisowni w wyrazach z tematami obocznymi	rozumie różnice między deklinacją a koniugacją, wskazuje i wyjaśnia oboczności w tematach, formuluje zasady pisowni wyrazów z głoskami wymiennymi	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych wyrazów w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Jan Kochanowski – infografika	wie, że J. Kochanowski to jeden z najwybitniejszych polskich poetów	wie, kiedy żył i tworzył J. Kochanowski, potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia poety	potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego J. Kochanowski jest uznawany za jednego z najwybitniejszych poetów polskich	wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego (odrodzenie) w życiu i twórczości J. Kochanowskiego	przygotowuje prezentację poświęconą Janowi Kochanowskiemu lub bierze udział w realizacji projektu <i>Śladami Mistrza z Czarnolasu</i>
Janina Porazińska Kto mi dał skrzydła (fragment)	wyodrębnia z tekstu wydarzenia, przy pomocy nauczyciela redaguje streszczenie, korzystając z podanego planu wydarzeń	układa chronologicznie wydarzenia z tekstu, samodzielnie układa plan wydarzeń, na jego podstawie przy wsparciu nauczyciela redaguje streszczenie	wydobywa z tekstu informacje, na podstawie których można odtworzyć realia historyczne, redaguje samodzielnie plan wydarzeń i streszczenie	na podstawie wprowadzenia i tekstu przedstawia J. Kochanowskiego jako twórcę, obywatela, gospodarza, redaguje samodzielnie streszczenie, zachowuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi	przedstawia Jana Kochanowskiego, odwołując się do innych fragmentów książki <i>Kto mi dał skrzydła</i>, wskazuje kolegom i koleżankom, co powinni poprawić w swoich streszczeniach
Jan Kochanowski Na dom w Czarnolesie	wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata utworu, wskazuje wersy zawierające prośby nadawcy	przedstawia nadawcę i adresata utworu, odtwarza w języku sobie współczesnym treść prośb nadawcy	rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata, korzysta z przypisów, stara się przełożyć język utworu na wypowiedź współczesną	określa relacje między nadawcą i adresatem utworu, na podstawie wypowiedzi nadawcy określa jego stosunek do życia i świata	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, wskazuje w utworze cechy gatunkowe fraszki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Jan Kochanowski Na lipę	• wyjaśnia znaczenie utworu własnymi słowami, • tworzy wypowiedź o charakterze zachęty, • formułuje zaproszenie	• wyszukuje w tekście epitety i porównania, • tworzy tekst perswazyjny, • podaje zwroty dostosowane do adresata, • pisze zaproszenie	• wyjaśnia funkcję epitetów, porównań, metafor, • pisze slogan reklamowy, • zwrotom do adresata nadaje formy wołacza, • pisze zaproszenie w formie dostosowanej do adresata	• wskazuje synestezję, • używa środków perswazyjnych w celu osiągnięcia założonego efektu, • formułuje zasady etykiety językowej, • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>motyw arkadyjski</i>	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • omawia sposób wykorzystania w utworze <i>motywu arkadyjskiego</i>
Wymówić głośkę, zapisać literę. Głoska i litera	• świadomie posługuje się terminami: <i>głoska, litera, sylaba</i>, • poprawnie dzieli proste wyrazy na głoski, litery, sylaby	• wyjaśnia różnice między samogłoską a spółgłoską, • poprawnie dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby	• rozpoznaje i poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, • poprawnie dzieli wyrazy przy przenoszeniu	• rozpoznaje w wyrazach funkcję głoski <i>i</i>, poprawnie zapisuje te wyrazy, • dzieli trudne wyrazy na głoski, litery, sylaby; poprawnie zapisuje znaki diakrytyczne	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu fonetyki w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych
Jan Kochanowski Fraszki (wybór); Jan Sztudynger Fraszki (wybór)	• określa temat kilku wybranych fraszek, • wskazuje grę słów jako źródło humoru, podaje przykład fraszki, • rozpoznaje fraszkę wśród innych tekstów literackich	• określa temat wszystkich podanych fraszek, • wyjaśnia grę słów we wskazanych fraszkach, • wie, że fraszka to jeden z gatunków lirycznych	• grupuje fraszki według wybranej przez siebie zasady, • wskazuje puentę jako źródło humoru we fraszce, podaje przykłady, • wyjaśnia, czym cechuje się fraszka jako gatunek literacki	• ustala, co może być tematem fraszki jako gatunku literackiego, • wskazuje ironię jako źródło humoru we fraszce, • wyjaśnia znaczenie ironii we wskazanych przykładach	• samodzielnie analizuje i interpretuje czytane utwory, • wyjaśnia ironiczny charakter wybranych utworów, • podejmuje próby napisania fraszki z zachowaniem reguł gatunku
Adam Mickiewicz Pan Tadeusz (Inwokacja)	• wskazuje adresatów wypowiedzi, • cytuje prośby nadawcy wypowiedzi, • wymienia elementy krajobrazu przedstawianego w tekście	• wyjaśnia pojęcia <i>apostrofa, inwokacja</i>, • dostrzega malarskość opisu krajobrazu, nazywa środki poetyckie służące do jego przedstawienia	• określa, kim może być osoba mówiąca, nazywa jej uczucia, • dostrzega nawiązanie do fraszki J. Kochanowskiego, wyjaśnia jego rolę w tekście,	• przedstawia stosunek osoby mówiącej do kraju dzieciństwa, rozpoznaje idealizację wspomnianego świata, • rozpoznaje motyw arkadyjski, wyjaśnia jego znaczenie w kreowaniu wspomnianego przez poetę świata	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając rolę <i>motywu arkadyjskiego</i> w sposobie prezentowania świata

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Aby język giętki powiedział wszystko. Upodobnienia głoskowe; Na to trzeba położyć nacisk. Akcent i intonacja	• wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, • stara się płynnie recytować utwór z zachowaniem zasad wymowy	• zauważa upodobnienia fonetyczne, • poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, • poprawnie akcentuje większość wyrazów, • recytuje utwór, starając się różnicować środki wyrazu	• rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień fonetycznych (<i>ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, uproszczenie grup spółgłoskowych, zanik dźwięczności na końcu wyrazu</i>), • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu, • w czasie recytacji poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy, różnicuje tempo i zmienia intonację	• rozpoznaje i poprawnie nazywa zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, • interpretuje głosowo recytowany utwór	• stosuje wiedzę na temat upodobnień głoskowych, akcentu i intonacji w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi, • recytuje utwór zgodnie z jego tematem i stylem, uwzględniając wnioski interpretacyjne, nadaje recytacji indywidualny charakter
Adam Mickiewicz Pan Tadeusz	• odtwarza najważniejsze wydarzenia, • rozpoznaje wydarzenia na grafikach, • przedstawia głównych bohaterów, • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstu, • odtwarza przebieg koncertu Jankiela, • wymienia zajęcia szlachty, • wie, co to jest porównanie homeryckie, • rozpoznaje najważniejsze cechy gatunku epopei, • wskazuje narratora	• przedstawia wydarzenia, charakteryzuje bohaterów, uzasadnia cechy przykładami, • czyta tekst ze zrozumieniem, wskazuje środki poetyckie w koncercie Jankiela i opisach przyrody, • opisuje zwyczaje szlachty, • rozpoznaje porównanie homeryckie, potrafi je odszukać we fragmencie utworu, • wie, czym jest epopeja narodowa, • określa cechy narratora	• wymienia i nazywa wątki, charakteryzuje bohaterów dynamicznych, • podaje argumenty w sprawie Jacka Soplicy, • odnajduje w tekście przykłady instrumentacji głoskowej i wskazuje jej funkcje, • wyjaśnia, czym się wyróżnia porównanie homeryckie, • przygotowuje toast, • wyjaśnia przynależność rodzaju i gatunkową utworu, • wskazuje podstawowe fakty historyczne związane z tworem	• dokonuje oceny działań bohaterów, • odtwarza układ wątków, • wyjaśnia, czym jest retrospekcja, • formułuje argumenty i kontrargumenty oraz wnioski w dyskusji, • wyodrębnia środki poetyckie (w tym peryfrazę, hiperbole) i określa ich funkcje, • wyjaśnia, czym był zajazd szlachecki, • opisuje obyczajowość szlachecką ukazaną w utworze, • objaśnia kontekst historyczny i biograficzny utworu	• dobrze zna treść utworu, • samodzielnie formułuje wnioski na temat utworu, • nazywa środki stylistyczne i samodzielnie określa ich funkcję, • charakteryzuje bohaterów i porównuje ich postawy, • przedstawia cechy rodzajowe i gatunkowe utworu, podaje przykłady z tekstu ilustrujące wskazane cechy

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	przedstawia bohatera utworu, przypomina, jak bohater wszedł w posiadanie książki; odtwarza zakończenie utworu, wie, że utwór jest nowelą, na podstawie wzoru układa krótki opis przeżyć wewnętrznych	opowiada o najważniejszych wydarzeniach w życiu bohatera, nazywa i omawia przeżycia bohatera w czasie lektury <i>Pana Tadeusza</i>, wymienia elementy fabuły – charakterystyczne dla noweli, układa samodzielnie opis przeżyć wewnętrznych	nazywa cechy charakteru i osobowości bohatera, zestawia je z wydarzeniami z jego życia, wyjaśnia, czym stał się <i>Pan Tadeusz</i> dla bohatera, wskazuje w tekście wydarzenia odpowiadające kolejnym elementom fabuły, podaje cechy noweli jako gatunku, układa opis przeżyć wewnętrznych, stara się stosować odpowiednie środki językowe	przedstawia i charakteryzuje bohatera utworu, wyjaśnia, jak lektura <i>Pana Tadeusza</i> zmieniła życie bohatera, uzasadnia, dlaczego utwór jest nowelą; wskazuje w tekście retrospekcję, wyjaśnia jej znaczenie dla fabuły utworu, układa opis przeżyć wewnętrznych, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, kończy tekst puentą	charakteryzuje bohatera, uwzględniając jego przemianę wewnętrzną, omawia budowę noweli, samodzielnie redaguje opis przeżyć, wykorzystując różne środki językowe
<i>Świat się rusza (fragment)</i> – wywiad z Ryszardem Kapuścińskim; „Wyjechani” to my (fragment) – wywiad z Katarzyną Kawecką	formułuje ogólny temat obu tekstów, wie, jak graficznie zapisać wywiad, wyszukuje podstawowe informacje w tekstach	określa cel obu wywiadów, szereguje pytania do projektowanego wywiadu, wyjaśnia, czym jest emigracja, podaje jej przyczyny	wyodrębnia problemy poruszane w obu wywiadach, rozpoznaje sposoby nawiązania między pytaniem a odpowiedzią, zabiera głos w dyskusji na temat emigracji	porównuje oba wywiady, biorąc pod uwagę ich tematykę, cel i poruszane problemy, przeprowadza i zapisuje krótki wywiad, formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat emigracji	przygotowuje wywiad z wybraną osobą, stosując zasady pracy dziennikarskiej, przygotowuje swój tekst do publikacji (np. na stronie internetowej szkoły)
Anna Świderekówna <i>Prawie wszystko o Biblii (fragment)</i>	poznaje podstawowe informacje na temat Biblii, wie, czym jest akapit, z pomocą nauczyciela dzieli tekst na akapity	wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Biblia</i>, wie, że Biblia jest podstawowym źródłem kultury europejskiej, dzieli tekst na akapity, podaje kolejność etapów pracy nad tekstem	wymienia części Biblii, podaje za autorką nawiązania biblijne w języku, podsumowuje rozważania, wyszukuje w tekście językowe znaki spójności, samodzielnie dzieli tekst na akapity	wyjaśnia, co to znaczy, że Biblia jest źródłem kultury europejskiej, wymienia językowe znaki spójności, dzieli tekst na akapity i wyjaśnia zasady podziału	wyjaśnia znaczenie Biblii dla rozwoju kultury europejskiej, omawia funkcje akapitów, w swoich tekstach stosuje rytm akapitowy i językowe znaki spójności

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Stary Testament. Księga Wyjścia (fragment <i>Dziesięć ważnych słów</i>)	• odtwarza wydarzenia przedstawione we fragmencie Starego Testamentu, • wyjaśnia pojęcie <i>dekalog</i>, • z podanych określa poprawnie wybiera cechy stylu biblijnego	• odtwarza wydarzenia, dynamizuje relację przez zastosowanie czasu teraźniejszego, • korzystając z wzoru, układa słownikową definicję pojęcia <i>dekalog</i>, • wskazuje w tekście przykłady powtórzeń; wie, że jest to typowy dla stylu biblijnego środek stylistyczny	• wie, kim był Mojżesz, wyjaśnia jego rolę w przedstawionych wydarzeniach, • nazywa wartości wynikające z przykazań biblijnego Dekalogu, • nazywa środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu biblijnego, podaje ich przykłady z tekstu	• wskazuje elementy symboliczne, wyjaśnia ich znaczenie, • formułuje ogólne przesłanie wynikające z Dekalogu biblijnego, • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika specyfika stylu biblijnego	• omawia uniwersalne znaczenie Dekalogu dla kultury europejskiej, • formułuje cechy stylu biblijnego
Jan Paweł II Przemówienie do młodzieży (fragment)	• wskazuje w tekście informacje dotyczące okoliczności spotkania papieża z młodzieżą, • zna termin <i>styl retoryczny</i>; wie, że jest on charakterystyczny dla przemówienia	• wymienia wartości przywołane w tekście, • wyjaśnia, czym cechuje się <i>pytanie retoryczne</i>; wie, że jest to środek stylu retorycznego	• formułuje temat przemówienia, • wymienia podstawowe środki językowe charakterystyczne dla stylu retorycznego, wskazuje ich przykłady w tekście	• charakteryzuje postawy życiowe przywołane przez papieża w jego przemówieniu, • wyjaśnia, na czym polega i czemu służy styl retoryczny wypowiedzi	• samodzielnie odczytuje przesłanie płynące z przemówienia, • omawia cechy stylu retorycznego i przedstawia z przykładami charakterystyczne dla niego środki językowe
Na ścieżkach myśli. Wielcy filozofowie starożytności – infografika	• zapoznaje się z informacjami na temat najważniejszych filozofów starożytnych	• wymienia najważniejszych filozofów starożytnych ukazanych na fresku	• wyszukuje najważniejsze informacje o filozofach starożytnych, sporządza notatkę	• charakteryzuje istotę myśli najważniejszych filozofów, • interpretuje znaczenie fresku Rafaela	• interpretuje fresk z wykorzystaniem kontekstów: historycznego, kulturowego, filozoficznego, • stosuje w wypowiedzi terminy charakterystyczne dla filozofii i sztuki
Jostein Gaarder Świat Zofii (fragment)	• odtwarza podstawowe informacje związane z postacią Sokratesa, • układa krótki tekst, w którym przedstawia kilka argumentów broniących Sokratesa	• formułuje pytania, które chciałby zadać Sokratesowi, • układa według podanego wzoru krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, stara się użyć różnych argumentów	• odtwarza podstawowe poglądy Sokratesa na temat sposobów poznawania świata przez człowieka, • układa samodzielnie krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, włączając wybrane środki retoryczne	• przedstawia poglądy Sokratesa dotyczące wartości w życiu człowieka, • układa mowę w obronie Sokratesa, stosuje funkcjonalnie środki stylu retorycznego	• omawia miejsce Sokratesa w historii filozofii, • prezentuje samodzielnie przygotowaną mowę w obronie Sokratesa

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Od mistrza do arcy mistrza. Wyraz podstawowy i pochodny	• wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy i pochodny, • wskazuje wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych, tworzy proste wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych, • wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny wyrazów	• wyjaśnia, czym jest podstawa słowotwórcza i formant, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, • grupuje wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń	• rozpoznaje i nazywa różne rodzaje formantów, • dzieli słowotwórczo wyrazy z różnymi rodzajami formantów, • tworzy proste rodziny wyrazów	• dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, • wyjaśnia, czym jest rodzina wyrazów, • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów	• samodzielnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazów, • wykorzystuje wiedzę z zakresu słowotwórstwa w celu wzbogacenia swojego słownictwa i uzyskania poprawności wypowiedzi
Nancy H. Kleinbaum Stowarzyszenie Umarłych Poetów (fragment)	• odtwarza w punktach przebieg lekcji, • wie, co oznacza sformułowanie <i>carpe diem</i>, • na podstawie podanego wzoru próbuje napisać opinię	• z podanych propozycji wybiera określenia charakteryzujące opisaną lekcję, motywuje swój wybór przykładami z tekstu, • krótko wyjaśnia, na czym polega życie według zasady <i>carpe diem</i>, • na podstawie wzoru pisze opinię	• omawia i komentuje atmosferę panującą na lekcji, • formułuje rady dla człowieka, który chciałby żyć według zasady <i>carpe diem</i>, • pisze samodzielnie krótką opinię	• wyjaśnia, na czym polega niezwykłość opisanego lekcji, • wyjaśnia sens wskazanych metafor, podaje ilustrujące je przykłady, • pisze rozwiniętą opinię, uwzględnia wszystkie części kompozycyjne tej formy wypowiedzi	• przedstawia swój komentarz do filmowej adaptacji utworu, • omawia filozoficzny kontekst utworu
Architekci słowa. Jak są zbudowane wyrazy pochodne?	• tworzy wyrazy pochodne od jednego wyrazu podstawowego przez dodanie przyrostka lub przedrostka	• tworzy wyrazy pochodne od wyrazów przyimkowych	• tworzy wyrazy pochodne od dwóch wyrazów podstawowych	• tworzy złożenia, zestawienia, zrosty i rozpoznaje ich typy	• poprawnie tworzy różne rodzaje wyrazów pochodnych
Antoine de Saint-Exupéry Mały Księż	• wylicza etapy wędrówki bohatera, opowiada przebieg jednego z nich, • łączy nazwy miejsc z odpowiednimi postaciami, • porządkuje informacje na temat tytułowego bohatera,	• porównuje etapy wędrówki, wskazuje ich cechy wspólne, • przedstawia wygląd i zajęcia bohaterów utworu, • przedstawia tytułowego bohatera, • komentuje cytaty dotyczące przyjaźni,	• wskazuje przyczyny podjęcia wędrówki, określa jej cel, • krótko charakteryzuje bohaterów, • opisuje wygląd tytułowego bohatera, • charakteryzuje narratora utworu,	• dostrzega symboliczny charakter wędrówki, podaje przykłady podobnego motywu z innych utworów, • ocenia bohaterów, • wskazuje fantastyczne i realistyczne elementy związane z tytułowym bohaterem,	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając symboliczne znaczenie występujących w nim elementów • analizuje strukturę utworu, • określa funkcję zastosowanej narracji,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	rozpoznaje narratora utworu, czyta ze zrozumieniem definicję symbolu, zapoznaje się ze słownikiem symboli, wypisuje cytaty dotyczące przyjaźni, formułuje krótko własną opinię na temat utworu rozpoznaje tekst reklamowy, zauważa charakterystyczne cechy reklamy, na podstawie wzoru układa tekst reklamy	formułuje własną ocenę utworu, z podanych opinii o reklamie wybiera te, z którymi się zgadza, uzasadnia swój wybór, wskazuje w podanych hasłach wybrane cechy języka reklamy, korzystając z podanych wskazówek, układa tekst reklamy	wymienia elementy utworu, którym można przypisać znaczenia symboliczne, korzysta ze słownika symboli przy wykonywaniu ćwiczeń, rozwija myśli zawarte w cytatach dotyczących przyjaźni, formułuje ocenę utworu, uzasadnia ją argumentami wskazuje funkcje reklamy, analizuje hasła reklamowe pod względem użytych w nich środków perswazji językowej, układa samodzielnie tekst reklamy	określa relacje łączące narratora z głównym bohaterem, nazywa uczucia, emocje narratora, określa symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, bierze aktywny udział w forum dyskusyjnym na temat utworu wyraża swoją opinię na temat tekstów reklamowych, omawia środki perswazyjne stosowane w różnych reklamach, układa samodzielnie tekst reklamy, rozpoczyna go sloganem reklamowym	przedstawia recepcję dzieła, funkcjonalnie stosuje różne środki perswazyjne w celu uzyskania zamierzonego efektu w reklamie, samodzielnie tworzy reklamę wykorzystującą różne środki wyrazu
Stary Testament. Księga Rodzaju. Wygnanie z Raju (fragment)	odtwarza przebieg wydarzeń, wymienia elementy świata przedstawionego, opowiada, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień ludzi po wygnaniu z Raju	odtwarza motywy działania bohaterów, dostrzega symboliczne elementy świata przedstawionego, opowiada z perspektywy Adama lub Ewy, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień po opuszczeniu Raju	odtwarza i ocenia motywy działania bohaterów, wymienia symboliczne elementy świata przedstawionego, odtwarza i komentuje treść słów skierowanych przez Boga do ludzi	ocenia i komentuje motywy działania bohaterów, wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego, wyjaśnia, co człowiek stracił, a co zyskał, kiedy opuścił Raj	interpretuje tekst biblijny, uwzględniając potrzebne konteksty, analizuje środki perswazji wykorzystane w kuszeniu Ewy, przedstawia skutki czynu pierwszych ludzi
Konstanty Ildefons Gałczyński, Teatrzyk „Zielona Gęś”: Żartobliwa Ewa	rozpoznaje nawiązania tekstu do Biblii, z pomocą nauczyciela układa tekst przeprosin	wskazuje wspólne elementy między tekstem a Biblią, układa samodzielnie tekst przeprosin	wyjaśnia, na czym polega przekształcenie motywu biblijnego, układa tekst przeprosin, stara się nadać im żartobliwy charakter	wyjaśnia cel nawiązania i literackiego przekształcenia motywu biblijnego, układa tekst żartobliwych przeprosin	nazywa rodzaj nawiązania literackiego, tworzy parodię

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Michał Anioł <i>Kuszenie i wygnanie z Raju – Spotkania ze sztuką</i>	wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej fresku	opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła	wskazuje środki języka malarzkiego (kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła	zestawia obraz z tekstem biblijnym, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł	samodzielnie analizuje i interpretuje dzieło, uwzględniając potrzebne konteksty
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	opowiada wybrane wydarzenie, określa ogólnie miejsce wydarzeń, przedstawia bohaterów, wstępnie określa nastrój utworu, rozpoznaje utwór jako balladę	sporządza ramowy plan wydarzeń, wypisuje elementy krajobrazu, krótko charakteryzuje bohaterów, wskazuje elementy świata przedstawionego tworzące nastrój, wskazuje elementy fantastyki i specyfikę nastroju jako ważne cechy ballady	opowiada wybrane wydarzenie z punktu widzenia jednego z bohaterów, ustala cechy krajobrazu, wyjaśnia, na czym polega wina strzelca, jaką ponosi karę, kto ją wymierza, dostrzega zmiany nastroju, wie, że ballada łączy w sobie cechy liryki, epiki, zawiera elementy dramatu	dzieli wydarzenia według zasady prawdopodobieństwa, wskazuje i nazywa językowe środki opisujące krajobraz, formułuje prawdy moralne wynikające z tekstu, nazywa nastrój poszczególnych części utworu, wymienia wszystkie cechy ballady jako gatunku literackiego	analizuje strukturę utworu, interpretuje przesłanie płynące z utworu, omawia „ludowość” ballady, wskazuje w utworze cechy ballady i ilustruje je przykładami
Anna Onichimowska <i>Lot Komety (fragment)</i>	przedstawia krótko bohaterów tekstu, wypowiada się i uzasadnia swoje zdanie, porządkuje podane argumenty według wskazanego kryterium	odtwarza informacje na temat tego, czym się zajmują bohaterowie, co jest dla nich ważne w życiu, wyjaśnia znaczenie pseudonimu bohaterki, tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym	określa relacje między bohaterami utworu, proponuje różne zakończenia utworu, odróżnia perswazję od manipulacji, podaje przykłady ilustrujące wskazane argumenty	ocenia postępowanie bohaterów, wskazuje motywy, jakimi kierują się w relacjach z innymi osobami, wyjaśnia mechanizmy manipulacji zastosowanej przez bohaterkę	charakteryzuje bohaterów i określa ich pobudki, formułuje wnioski interpretacyjne
Perswazja i manipulacja językowa	odróżnia perswazję od manipulacji językowej, wie, że wykorzystywane są w reklamach i innych przekazach medialnych	wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, zapoznaje się z podstawowymi chwytami manipulacyjnymi	dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, wskazuje w przekazach reklamowych wybrane chwyt	rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej, wskazuje je w podanych przekazach reklamowych i omawia ich funkcję	przygotowuje prezentację poświęconą manipulacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Wiktor Pielewin Helm grozy (fragment)	wymienia elementy świata przedstawionego, przypomina informacje z mitu dotyczące labiryntu, formuluje po jednym argumencie dotyczącym korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, przy pomocy nauczyciela pisze rozprawkę, korzystając z podanego wzoru	przedstawia uczestników rozmowy, określa jej charakter, opisuje przestrzeń zaprezentowaną w tekście, dostrzega motyw labiryntu, wykorzystując podane pytania, formuluje argumenty dotyczące korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, na podstawie podanego planu pisze rozprawkę, stara się pracować samodzielnie	rozpoznaje w imionach postaci nawiązania literackie, próbuje je skomentować, wyjaśnia, w czym sieć internetowa przypomina labirynt, wypowiada się na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, pisze samodzielnie rozprawkę, dba o uporządkowanie argumentów	charakteryzuje świat zaprezentowany w utworze, rozpoznaje labirynt jako znak kulturowy, wyjaśnia związane z nim znaczenia, przedstawia własne stanowisko w dyskusji na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, pisze samodzielnie rozprawkę, stosuje słownictwo zaznaczające tok wyводу	formuluje wnioski interpretacyjne, omawia funkcję labiryntu jako znaku kulturowego, krytycznie ocenia internet jako narzędzie, samodzielnie pisze rozprawkę
W labiryncie słów. Skrótowce	zna powszechnie używane skrótowce, poprawnie je zapisuje, wskazuje skrótowce w podanym tekście	podaje znaczenie powszechnie używanych skrótowców, wskazuje i wyjaśnia znaczenie skrótowców w podanym tekście	używa poprawnej odmiany skrótowców, układa krótki tekst, używając skrótowców	używa świadomie skrótowców, zna ich znaczenie, poprawnie je zapisuje i odmienia, układa żartobliwy tekst, w którym źródłem komizmu są użyte skrótowce	używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawnych form skrótowców
Spiderman. Siła złego na jednego (fragment)	streszcza historię przedstawioną w komiksie, opisuje wygląd bohatera, wskazuje podstawowe cechy komiksu jako formy słowno-obrazowej	opowiada własnymi słowami historię przedstawioną w komiksie, krótko charakteryzuje bohatera komiksu, rozpoznaje różne typy tekstu w komiksie	opowiada historię przedstawioną w komiksie, przytacza wypowiedzi bohaterów w mowie zależnej, charakteryzuje bohatera komiksu, uwzględnia podwójną osobowość postaci, rozpoznaje sposoby łączenia obrazu i tekstu w komiksie	opowiada historię przedstawioną w komiksie, dynamizuje narrację odpowiednimi środkami językowymi, porównuje bohatera komiksu z wybraną postacią herosa antycznego, tworzy definicję komiksu	przedstawia specyfikę komiksu jako tekstu kultury, przedstawia postaci superbohaterów jako kolejne wcielenia motywu herosa

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Krótko i najkrócej. Skróty	potrafi rozwinąć skróty wyrazów w podanym tekście	stosuje i poprawnie zapisuje powszechnie stosowane skróty wyrazów	przekształca podany tekst, poprawnie stosując skróty wyrazów	zna i stosuje zasady interpunkcyjne dotyczące pisowni skrótów wyrazów	używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawnych form skrótów
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i>	zalicza utwór do epiki, wskazuje podstawowe informacje na temat świata przedstawionego utworu, relacjonuje, co spotkało głównego bohatera, wyszukuje wskazane przez nauczyciela fragmenty utworu, wyjaśnia, czego czytelnik może się nauczyć po przeczytaniu utworu, czyta list, pisze e-mail, korzystając z instrukcji	podaje podstawowe cechy epiki, opisuje świat przedstawiony utworu, nazywa etapy życia bohatera, podaje jego cechy, cytuje fragmenty tekstu, podaje morał płynący z utworu, wskazuje na wzorce cechy listu jako formy wypowiedzi, pisze e-mail, proste życzenia	wskazuje w utworze cechy epickie, posługuje się terminami związanymi z opisem utworu epickiego, charakteryzuje bohatera z uwzględnieniem jego przemiany, wyszukuje i przedstawia cytaty dotyczące omawianej problematyki, wymienia wartości wynikające z odczytania utworu, pisze e-mail, życzenia, nawiązując do treści utworu	określa gatunek utworu, omawia przemianę bohatera, ocenia postać, wypowiada się, włączając odpowiednie cytaty, formułuje uniwersalne przesłanie utworu, samodzielnie pisze e-mail, życzenia oraz przypomina zasady używania tych form wypowiedzi	analizuje świat przedstawiony utworu, sytuuje akcję utworu w kontekście historycznym i kulturowym, formułuje wnioski interpretacyjne płynące z utworu, poprawnie redaguje wybrane użytkowe formy wypowiedzi
Adam Mickiewicz <i>Dziady, cz. II</i>	wie, że utwór jest dramatem, odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, wie, co to jest <i>motto</i>, określa czas, miejsce i uczestników ceremonii dziadów, relacjonuje przebieg obrzędu, wymienia postacie duchów, cytuje pouczenia przekazane przez zjawy,	wie, że dramat to rodzaj literacki, wymienia lirykę i epikę jako nazwy dwóch pozostałych rodzajów literackich, wyjaśnia, czym jest scena jako część kompozycyjna dramatu, rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, na podstawie wstępu epickiego wyjaśnia nazwę obrzędu, przedstawia jego cel,	wskazuje brak narratora i cechy budowy jako istotne wyróżniki rodzajowe dramatu, zauważa wyznaczniki gatunkowe dramatu romantycznego, wydobywa z tekstu pobocznego informacje, ustala, czego dotyczą, wskazuje punkt kulminacyjny każdej sceny, porządkuje podane elementy dramatu, dzieląc je na chrześcijańskie i pogańskie,	wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego określa zasadę łączenia scen w <i>Dziadach</i>, podaje główne cechy gatunkowe utworu (<i>dramat romantyczny</i>), przedstawia wyczerpująco obrzęd dziadów, odtworza własnymi słowami treść przestrogi związanej z każdą postacią, nazywa wartości wynikające z kolejnych przestróg,	analizuje strukturę utworu, formułuje uniwersalne przesłanie płynące z utworu, określa cechy rodzajowe i gatunkowe, ilustrując swoje tezy przykładami z utworu, pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, nadając jej indywidualny charakter, bierze udział w przygotowaniu scenicznej adaptacji utworu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	• pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego z pomocą nauczyciela, korzystając z instrukcji	• objaśnia sens motta, • odtwarza historię poszczególnych zjaw, • stara się odczytać znaczenie pouczeń przekazanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, uwzględniając najważniejsze wyznaczniki formy	• przypomina, za co i jaką karę ponosi każda zjawy, • objaśnia sens pouczeń przekazywanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego	• interpretuje wiersz <i>Upiór</i>, • samodzielnie pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego	
Kazimierz Wierzyński <i>Strofa o Prometeuszu</i>, Zbigniew Herbert <i>Stary Prometeusz</i>	• przywołuje z tekstu wstępnego treść mitu o Prometeuszu, • dostrzega związek wiersza K. Wierzyńskiego z mitem o Prometeuszu, • sprawdza w odpowiednim słowniku znaczenie terminu <i>prometeizm</i>	• przypomina, kim był Prometeusz, • wskazuje, do którego fragmentu mitu nawiązuje wiersz K. Wierzyńskiego, • na podstawie definicji słownikowej wyjaśnia własnymi słowami znaczenie terminu <i>prometeizm</i>	• przypomina, co ludzkość zawdzięcza temu tytanowi, • komentuje sposób przedstawienia Prometeusza w tekście Z. Herberta, • wyjaśnia, w czym wyraża się postawa prometejska	• wyjaśnia, jaką funkcję pełniły mity w kulturze antycznej, • wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja mitu w tekście Z. Herberta, • nazywa nadrzędne wartości ujawniające się w postawie prometejskiej bohatera, • podaje przykłady postaci, z którymi można łączyć postawę prometejską	• podejmuje próbę dokonania interpretacji porównawczej utworów, • wyjaśnia, czym jest postawa prometejska i omawia jej miejsce w kulturze
Jan Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i>	• na podstawie tekstu wprowadzenia z podręcznika wyjaśnia znaczenie słowa <i>pasja</i>, • tytułuje kolejne strofy wiersza	• wskazuje elementy występujące w motywach pasyjnych, • wskazuje słowa kluczowe w tekście, uzasadnia swój wybór	• wskazuje i omawia motyw pasyjny ukazany w rzeźbie, • tworzy mapę skojarzeń wokół słów kluczowych	• wskazuje i omawia motyw pasyjny w wierszu, porównuje z rzeźbiarskim motywem pasyjnym, • wyjaśnia, jak zostały przedstawione w tekście pojęcia abstrakcyjne	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • przedstawia inne teksty kultury zawierające <i>motyw pasyjny</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Rogier van der Weyden <i>Zdjęcie z krzyża – Spotkanie ze sztuką</i>	przypomina, czym jest motyw, wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej obrazu	opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła	wskazuje środki języka malarzkiego (realizm, kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła	wskazuje nawiązanie biblijne, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł, interpretuje obraz	samodzielnie interpretuje obraz, stosuje w wypowiedzi terminologię związaną z analizą dzieła sztuki
John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni (fragment)</i>	wylicza elementy świata przedstawionego, wyjaśnia, na czym polega zadanie, którego podjęli się bohaterowie, odtwarza etapy ich wędrówki, redaguje zaproszenie według podanego wzoru	krótko omawia elementy świata przedstawionego, przedstawia bohaterów, wymienia zadania każdego z nich, omawia okoliczności związane z wędrówką bohaterów, redaguje zaproszenie, zachowuje graficzny układ tej formy wypowiedzi	określa, jakim rodzajem powieści jest utwór Tolkiena, komentuje fragmenty opisujące przeżycia i emocje bohaterów, wymienia trudności, które musieli pokonać bohaterowie w czasie wędrówki, redaguje zaproszenie, poprawnie stosuje formy grzecznościowe	wyjaśnia, dlaczego tekst należy do powieści fantasy, komentuje i ocenia postępowanie bohaterów, wyjaśnia metaforyczne znaczenie wędrówki bohaterów, redaguje zaproszenie zawierające obok informacji zachętę	analizuje i interpretuje elementy świata przedstawionego we fragmencie utworu, odnosi się w swoich wypowiedziach do całości utworu Tolkiena lub filmu, samodzielnie redaguje zaproszenie
Wyzwania składniowe. Powtórzenie o wypowiedzeniach	odróżnia zdanie od równoważnika zdania, rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe	zastępuje zdania ich równoważnikami, przekształca zdania oznajmujące w pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe	wyjaśnia, czym cechuje się zdanie, a czym równoważnik, sprawnie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń	wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki w wypowiedziach, celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń do osiągnięcia zamierzonych efektów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wypowiedzeniach w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Misja językowa. Typy zdań	odróżnia zdania pojedyncze od złożonych, poprawnie układa krótki tekst składający się ze zdań pojedynczych	odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, rozwija podane części wypowiedzeń w zdania złożone	rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, układa tekst ze zdaniami podrzędnie i współrzędnie złożonymi, stosuje zasady interpunkcji	rozpoznaje zdania złożone z równoważnikiem jako wypowiedzeniem składowym, układa tekst z zastosowaniem różnych typów zdań, stosuje poprawnie zasady interpunkcji	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o typach zdań w celu uzyskania poprawności i wzbogacenia swoich wypowiedzi
Gatunki filmowe – infografika	zapoznaje się z nazwami podstawowych gatunków filmowych	wskazuje różnice między filmami reprezentującymi różne gatunki	podaje przykłady filmów należących do określonych gatunków	wyjaśnia, czym jest gatunek filmowy, wskazuje cechy gatunkowe w wybranych filmach	przedstawia filmy będące „połączeniem” różnych gatunków

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Anna Dymna, Wojciech Szczęśliwiński <i>Warto mimo wszystko (fragment)</i>	nazywa cechy charakteryzujące postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, wyjaśnia istotę wolontariatu, bierze udział w przygotowaniu prezentacji multimedialnej	wyjaśnia znaczenie nazwy Fundacji „Mimo Wszystko”, projektuje plakat lub plaketkę zachęcającą do wolontariatu, przygotowuje krótką prezentację multimedialną, stara się przedstawić ją w klasie	przedstawia motywy postępowania przedstawionego w wywiadzie, wymyśla hasło propagujące wolontariat, przygotowuje prezentację multimedialną i przedstawia ją w klasie	charakteryzuje postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, przedstawia argumenty uzasadniające ideę wolontariatu, przedstawia w klasie samodzielnie przygotowaną prezentację multimedialną	omawia działalność charytatywną bohaterki wywiadu, przedstawia prezentację multimedialną przygotowaną według obowiązujących zasad
Co się kryje w zdaniu? Analiza struktury zdania	wyodrębnia w zdaniu związek główny	wyodrębnia w zdaniu grupę podmiotu i grupę orzeczenia	wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określone i określające	tworzy poprawny wykres zdania	wykorzystuje wiedzę na temat struktury zdania w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i>	wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, ujawniające osobę mówiącą, zna termin <i>liryka bezpośrednia</i>, wskazuje refren	wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje lirykę bezpośrednią, wskazuje rymy, nazywa ich rodzaj	charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, wymienia elementy tworzące rytm wypowiedzi poetyckiej	komentuje stan uczuć osoby mówiącej, zwraca uwagę na subiektywizm jej wypowiedzi, wyjaśnia, z czego wynika muzyczność wiersza	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, analizuje strukturę rytmiczną utworu
Kocha, lubi, szanuje. Zdania współrzędnie złożone	ze zdań pojedynczych tworzy zdania współrzędnie złożone, zna rodzaje zdań współrzędnie złożonych	ze zdań pojedynczych tworzy różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych, nazywa ich rodzaje	stosuje różnorodne typy połączeń w tworzonych zdaniach współrzędnie złożonych, określa ich rodzaje i graficznie oddaje strukturę składniową	tworzy wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych, przestrzega zasad interpunkcji przy ich zapisie, dokonuje analizy składniowej zdań współrzędnie złożonych	wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów zdań współrzędnie złożonych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Aleksander Fredro – infografika	wie, że A. Fredro to jeden z najwybitniejszych polskich komedio-pisarzy	wie, kiedy żył i tworzył A. Fredro, potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia komediopisarza	potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego A. Fredro jest uznawany za jednego z najwybitniejszych komediopisarzy polskich	wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego w życiu i twórczości A. Fredry	bierze udział w realizacji projektu – <i>W kontuszu i żupanie</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	szereguje wydarzenia głównego wątku utworu, krótko przedstawia głównych bohaterów dramatu, na podstawie wzoru układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wymienia przykłady zabawnych wydarzeń, sytuacji; odtwarza ich przebieg, wie, że utwór jest komedią, rozpoznaje utwór jako dramat	przypomina, czym jest wątek utworu; wskazuje i tytułuje wszystkie wątki dramatu, dostrzega znaczące nazwiska bohaterów, podaje ich pochodzenie, wyjaśnia, w jaki sposób charakteryzują ich osobowość, układa charakterystykę porównawczą bohaterów, nazywa główne podobieństwa i różnice, wskazuje przykłady komizmu postaci wynikającego z ich zachowania i wypowiedzi, wie, że komedia jest gatunkiem dramatu, wymienia podstawowe wyznaczniki dramatu	komentuje sposób łączenia wątków w dramacie, określa relacje między bohaterami utworu; ustala, co wpływa na charakter tych relacji, układa charakterystykę porównawczą bohaterów, podaje przykłady ilustrujące ich cechy, dostrzega wyolbrzymienie i karykaturę jako sposoby budowania komizmu, wskazuje przykłady z tekstu, wyjaśnia, czym cechuje się komedia jako gatunek, wskazuje w utworze cechy dramatu	analizuje przebieg akcji dramatu, przypomina przyczyny konfliktu między głównymi bohaterami; wyjaśnia, jak ich osobowość wpłynęła na rozwój konfliktu, układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wykorzystuje cytaty, przedstawia swoją ocenę postaci, nazywa różne rodzaje komizmu, wskazuje ich przykłady w tekście, wyjaśnia mechanizmy wywoływania śmiechu u odbiorcy, uzasadnia, dlaczego utwór jest komedią	analizuje strukturę utworu, samodzielnie charakteryzuje i porównuje bohaterów, wymienia cechy <i>Zemsty</i> jako komedii, samodzielnie formułuje wnioski interpretacyjne, przedstawia recepcję komedii Fredry, przygotowuje komiks na podstawie fragmentu utworu
Tadeusz Różewicz <i>List do ludożerców</i>	wskazuje wersy pozwalające określić adresata wypowiedzi, nazywa środki stylistyczne służące wskazaniu adresata, odtwarza zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, odszukuje w tekście frazeologizmy, wyjaśnia ich znaczenie, korzystając z wzoru i pomocy nauczyciela, pisze krótki list otwarty	wyjaśnia przenośne znaczenie pojęcia <i>ludożerca</i>, próbuję komentować zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, formułuje postulaty dotyczące sposobu życia wynikające z wypowiedzi podmiotu lirycznego, korzystając z wzoru, pisze list otwarty, wyraźnie informuje, w jakiej sprawie występuje jako nadawca	określa stosunek osoby mówiącej do adresatów wypowiedzi, ocenia zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, wyjaśnia różnice między nakazem i prośbą; ustala, które z tych słów można odnieść do tekstu, uzasadnia swój wybór, pisze list otwarty, przedstawia w nim argumenty uzasadniające prezentowane stanowisko	określa sposób patrzenia na świat osoby mówiącej, zestawia sytuacje przedstawione w utworze z realiami współczesnego świata, formułuje przesłania etyczne wynikające z utworu, pisze list otwarty, przedstawia propozycje zmian w sprawie, której list dotyczy, stosuje odpowiednie środki perswazyjne	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, pisze list otwarty, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Spotkałem człowieka, który... Przeczytałem, że... Zrobiłem to, ponieważ... Zdania podrzędnie złożone	• stosuje proste zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • przekształca zdanie pojedyncze z dopełnieniem lub okolicznikiem w zdanie podrzędnie złożone dopełnieniowe lub okolicznikowe, • dzieli zdanie złożone na zdania składowe	• przekształca zdanie pojedyncze z przydawką w zdanie podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje zdania dopełnieniowe, okolicznikowe miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, • stosuje znaki interpunkcyjne, • wskazuje zdanie nadrzędne i podrzędne	• stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, używa spójników i zaimków względnych, • stosuje zdania dopełnieniowe w celu wyrażenia swojej opinii, • stosuje wszystkie rodzaje zdań okolicznikowych, • przestrzega zasad interpunkcji, • wyjaśnia budowę zdań podrzędnie złożonych	• stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje funkcjonalnie zdania dopełnieniowe, • wprowadza zdania okolicznikowe za pomocą spójników, zaimków względnych, • poprawnie stosuje zasady interpunkcji, • dokonuje analizy składniowej zdań złożonych podrzędnie	• wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów zdań złożonych podrzędnie w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Rodzaje literackie – infografika	• zapoznaje się z informacjami o rodzajach literackich	• omawia własnymi słowami cechy poszczególnych rodzajów literackich	• podaje przykłady utworów reprezentujących poszczególne rodzaje literackie	• wyjaśnia związek materiału ikonicznego z informacjami podanymi w infografice	• przedstawia cechy rodzajów literackich i wyjaśnia różnice pomiędzy nimi
Wisława Szymborska <i>Nienawiść</i> (fragment)	• wskazuje bohatera lirycznego utworu, rozpoznaje uosobienie jako poetycki sposób prezentacji bohatera, • zabiera głos w dyskusji na temat tolerancji	• wskazuje w tekście określenia nienawiści, nazywa wykorzystane środki poetyckie, • wymienia wartości przywołane w wierszu, które zostały przeciwstawione nienawiści, • bierze udział w dyskusji, argumentuje swoje zdanie	• wskazuje w tekście przerośnięte wykorzystane do prezentacji abstrakcyjnego pojęcia, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia, • komentuje sposób, w jaki podmiot liryczny mówi o wartościach przeciwstawionych nienawiści, • wypowiada się, używając argumentów rzeczowych, logicznych, emocjonalnych	• wypowiada się na temat bohatera lirycznego utworu i poetyckich sposobów jego prezentacji, • wyjaśnia różnice między rodzajami argumentów	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • rozpoznaje ironię jako sposób wypowiedzenia się podmiotu lirycznego, wskazuje i komentuje cytaty ujawniające ironiczną postawę nadawcy, • prowadzi dyskusję

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Pieter Bruegel (Starszy) <i>Wieża Babel – Spotkania ze sztuką</i>	wylicza elementy przedstawione na obrazie, wie, że warstwa przedstawieniowa obrazu nawiązuje do fragmentu Biblii	opisuje budowę przedstawioną na obrazie, wskazuje podobieństwa w warstwie przedstawieniowej między fragmentem Biblii i obrazem	wskazuje elementy związane z budową, które mogą mieć znaczenia symboliczne; wyjaśnia te znaczenia, wskazuje, jakie nowe znaczenia w stosunku do fragmentu Biblii wnosi dzieło malarskie	analizuje środki języka malarzkiego służące do eksponowania przenośnych znaczeń dzieła, wyjaśnia kulturową symbolikę wieży Babel	samodzielnie interpretuje obraz, stosuje w wypowiedzi terminologię związaną z analizą dzieła sztuki
Piotr Stasiak <i>Człowiek z ekranu (fragmenty)</i>	opowiada, jaką rolę w jego życiu zajmują media, rozpoznaje podstawowe cechy kompozycyjne artykułu prasowego, korzystając z wzoru, pisze artykuł	podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów na życie człowieka, streszcza poszczególne części kompozycyjne artykułu, pisze artykuł problemowy	wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>, przytacza sformułowaną w artykule tezę, szereguje w punktach uzasadniające ją argumenty, pisze artykuł zawierający komentarz dotyczący przedstawianych informacji	wypowiada się na temat możliwości i zagrożeń związanych z rozwojem technologii informacyjnych, wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, pisze artykuł problemowy zawierający komentarz i ocenę	przedstawia rolę technologii informacyjnych we współczesnym świecie, pisze samodzielnie artykuł o charakterze publicystycznym
Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i>	zapoznaje się z informacjami na temat Emilii Plater, opisuje sytuację przedstawioną w utworze, omawia budowę wiersza, opisuje obraz E. Delacroix, poznaje pojęcie alegorii	prezentuje bohaterkę tekstu, wymienia jej ostatnie prośby, charakteryzuje bohaterkę utworu, wyraża swoją opinię o niej, stara się podać argumenty, wskazuje w utworze rymy, określa ich układ, wie, co to jest alegoria, wskazuje alegorię wolności na obrazie E. Delacroix	wskazuje sposób ukazania bohaterki tekstu, określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, wymienia użyte w tekście środki stylistyczne, określa rodzaje użytych rymów, ocenia postawę bohaterki, uzasadnia swoje zdanie, wyjaśnia znaczenie alegorii ukazanej na obrazie	wyjaśnia, w jaki sposób A. Mickiewicz tworzy poetycką legendę Emilii Plater, określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, porównuje jej postawę z postaciami przywołanymi w utworze, określa funkcję użytych w tekście środków stylistycznych, omawia składniki rytmiczności tekstu, wyjaśnia alegoryczne znaczenie sceny ukazanej na obrazie E. Delacroix, porównuje obraz z tekstem literackim	omawia historyczny kontekst utworu, formułuje wnioski interpretacyjne, wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, podaje inne przykłady alegorii w malarstwie i literaturze

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	sporządza plan wydarzeń przedstawionych w utworze, wskazuje fragmenty tekstu ukazujące walczące wojska, wskazuje elementy świata, którym zostały przypisane barwy, odtwarza treść pytań skierowanych do cara, sprawdza w podanych źródłach informacje o Ordonie jako postaci historycznej	nadaje tytuły wyodrębnionym wydarzeniom, nazywa środki językowe zastosowane w tekście, zestawia i porównuje elementy świata, które zostały przedstawione za pomocą barw, określa, w jaki sposób został ukazany car, przedstawia Ordona jako bohatera tekstu literackiego	określa środki językowe użyte w tekście i wyjaśnia ich funkcję, rozpoznaje kontrast jako zasadę kompozycyjną służącą przedstawieniu obu walczących stron, odczytuje przypisane im wartościowanie, wyjaśnia symboliczne znaczenie barw, prezentuje postawę Polaków wobec cara, popiera swą wypowiedź cytatami, porównuje Ordona jako postać historyczną i literacką, formułuje wnioski	wyodrębnia z tekstu części naracyjne, opisowe i refleksyjne, komentuje poetyckie sposoby tworzenia obrazów poetyckich, wyjaśnia symbolikę występujących w tekście motywów, rozpoznaje i nazywa uczucia związane z prezentowaniem cara i narodu polskiego, wyjaśnia ich źródła, wyjaśnia cel kreowania poetyckiej legendy	przedstawia treść utworu w powiązaniu z jego strukturą, samodzielnie wyciąga wnioski interpretacyjne, wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, interpretuje sposób ukazania stosunków polsko-rosyjskich, odwołuje się do kontekstu historycznego
Karolina Lanc-korońska <i>Wspomnienia wojenne (fragment)</i>	wydobywa z tekstu informacje związane z czasem i miejscem wspomnianych wydarzeń, korzystając z wzoru, pisze opis sytuacji, wie, że fragmenty tekstu prezentują świat rzeczywisty	wylicza charakterystyczne dla opisywanej rzeczywistości wydarzenia, pisze opis sytuacji, rozpoznaje dokumentalny charakter tekstu; wyjaśnia, z czego on wynika	komentuje przebieg opisywanych wydarzeń, tworzy opis sytuacji, stosuje zwroty eksponujące czas, wyjaśnia, na czym polega wspomnieniowy charakter tekstu	przedstawia realia wspomnianego we fragmencie świata, tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, dostrzega literacki charakter wspomnień, wskazuje i komentuje cytaty świadczące o literackości tekstu	przedstawia charakter tekstu, argumentuje swoje tezy, tworzy pełny opis sytuacji
Atakujący i atakowani. Imiesłów przymiotnikowy	rozpoznaje w wypowiedzi imiesłowy przymiotnikowe (czynne i bierne)	przekształca zdania złożone w zdania pojedyncze, stosując imiesłowy przymiotnikowe	tworzy od czasowników imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, stosuje je w wypowiedzi	stosuje imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi własnej, określa ich funkcję	wykorzystuje wiedzę na temat imiesłowych przymiotnikowych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	w podanych źródłach szuka informacji na zadany temat związany z lekturą,	prezentuje zebrane informacje na zadany temat związany z lekturą,	tworzy album prezentujący zebrane informacje i ilustracje, opowiada o dokonaniach pilotów z polskiego dywizjonu,	w wybranej funkcjonalnie formie prezentuje informacje na wybrany przez siebie temat związany z lekturą,	przedstawia kontekst historyczny utworu, poddaje ocenie postawy bohaterów utworu,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	rozpoznaje bohatera zbiorowego w utworze, nazywa główne etapy bitwy o Anglię, cytuje fragmenty tekstu, podejmuje próby napisania wskazanych przez nauczyciela form pisemnych	na podstawie tekstu opowiada, kiedy i w jakich okolicznościach został uformowany polski dywizjon lotniczy w Anglii, opowiada przebieg wybranego etapu bitwy o Anglię, zabiera głos w dyskusji, pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne	komentuje przebieg bitwy o Anglię, bierze udział w dyskusji, podaje argumenty i cytuje fragmenty tekstu, samodzielnie pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne	wyjaśnia, na czym polegało historyczne znaczenie walk polskich sił lotniczych w Anglii, wyjaśnia znaczenie bitwy o Anglię dla Europy, w dyskusji odwołuje się do samodzielnie zgromadzonych informacji, podsumowuje dyskusję, pisze złożone formy pisemne	samodzielnie redaguje prace pisemne w różnorodnych formach gatunkowych, bierze udział w dyskusji na temat znaczenia utworu
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty)</i>	wyodrębnia główne zdarzenia przedstawione w tekście, tytułuje je za pomocą równoważników zdań, zapoznaje się z wirtualną ekspozycją Muzeum Powstania Warszawskiego, mówi o swoich wrażeniach, wie, czym są kolokwializmy; wskazuje ich przykłady w tekście M. Białoszewskiego, wie, że tekst jest pamiętnikiem	wyodrębnia wydarzenia związane z działaniami wojskowymi, opisuje wygląd powstańców, wymienia eksponaty wirtualnej ekspozycji Muzeum Powstania Warszawskiego budzące szczególne zainteresowanie, wyjaśnia dlaczego, wyjaśnia rolę kolokwializmów w tekście M. Białoszewskiego, wskazuje cechy gatunkowe tekstu	opowiada o warunkach życia w powstańczej Warszawie, ocenia obojętną wirtualną ekspozycję Muzeum Powstania Warszawskiego, wskazuje i nazywa środki językowe charakterystyczne dla tekstu M. Białoszewskiego, próbuje określić ich funkcję, podaje charakterystyczne cechy gatunkowe pamiętnika	charakteryzuje zachowanie i postawy ludności cywilnej, przedstawia argumenty uzasadniające potrzebę gromadzenia i chronienia historycznych pamiątek Powstania Warszawskiego, formułuje wnioski dotyczące języka i stylu tekstu M. Białoszewskiego, porównuje tekst M. Białoszewskiego z fragmentami <i>Wspomnień wojennych</i> K. Lanckorońskiej, przedstawia wnioski	przedstawia kontekst historyczny utworu, analizuje strukturę utworu, omawia literacki kształt utworu, wskazując na jego oryginalność, określa funkcję użytych środków językowych, wymienia rodzaje dokumentów życia osobistego
Antoni Słonimski <i>Elegia miasteczek żydowskich</i>	wypisuje z tekstu słowa związane z kulturą żydowską, korzystając z podanych źródeł wyjaśnia je, wyjaśnia znaczenie słowa <i>Holocaust</i>,	odtwarza przedstawiony w wierszu obraz życia w żydowskim miasteczku, wskazuje w tekście fragmenty mówiące o zagładzie narodu żydowskiego,	opisuje atmosferę panującą w prezentowanym świecie, przytacza i komentuje odpowiednie cytaty, wyjaśnia metaforę kończącą utwór,	ocenia, jaką postawę przyjmuje osoba mówiąca wobec kultury żydowskiej, komentuje poetycki obraz Holocaustu,	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, odwołuje się do kontekstu historycznego i kulturowego utworu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	wyszukuje w tekście nawiązania do kultury żydowskiej	opisuje elementy typowego stroju żydowskiego	przygotowuje informacje na temat pisarzy i artystów żydowskiego pochodzenia	przygotowuje wypowiedź na temat korzyści wynikających ze współistnienia różnych kultur	
Jan Kochanowski Treny (I, V, VII, VIII)	rozpoznaje bohaterów lirycznych trenów, wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie, wie, czym są eufemizmy, wie, że tren jest gatunkiem lirycznym, na podstawie wzoru układa tekst kondolencji	omawia sytuację liryczną przedstawioną w trenach, wskazuje i nazywa środki poetyckie, służące kreacji bohatera lirycznego oraz ukazaniu jego uczuć, wyszukuje w tekście eufemizmy, na podstawie definicji wyjaśnia, czym cechuje się tren jako gatunek liryczny, układa tekst kondolencji	rozpoznaje, przedstawia i charakteryzuje osobę mówiącą, rozpoznaje środki poetyckie użyte w kolejnych trenach, podaje przykłady eufemizmów, wyjaśnia, dlaczego utwory Kochanowskiego reprezentują tren jako gatunek liryki osobistej, układa tekst kondolencji, zawiera w nim informacje o zasługach zmarłej osoby	wskazuje adresatów kolejnych trenów, określa uczucia, emocje wyrażane zwrotami do nich, omawia poetyckie sposoby kreacji świata w trenach, wyjaśnia funkcję eufemizmów, wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega nowatorstwo trenów Kochanowskiego w stosunku do antycznej tradycji, układa tekst kondolencji zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi	charakteryzuje świat poetycki <i>Trenów</i>, porównuje treny Jana Kochanowskiego, wskazuje różnice i cechy wspólne, samodzielnie wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, przedstawia cechy gatunkowe utworów
Marian Hemar Ostatni tren (fragment)	odtwarza realia przedstawionej sytuacji, przypomina, jak gość uzasadniał propozycję skierowaną do Jana Kochanowskiego, w miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego	przedstawia bohaterów, łączy ich z tradycją literacką, nazywa uczucia bohaterów ujawniające się w kolejnych wypowiedziach, bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego, określa sposób wypowiadania kwestii przez bohaterów	wyjaśnia symbolikę postaci fantastycznej, wyjaśnia, w jaki sposób bohaterowie radzili sobie z własnymi uczuciami, opracowuje propozycję warstwy dźwiękowej do przygotowywanego słuchowiska radiowego	wyjaśnia sposób i cel literackiego nawiązania, przedstawia możliwe decyzje Kochanowskiego, omawia ich pozytywne i negatywne skutki, na podstawie tekstu przygotowuje słuchowisko radiowe	interpretuje zakończenie utworu, przedstawia związek utworu z życiem i twórczością Jana Kochanowskiego, nagrywa słuchowisko i prezentuje je publicznie
Władysław Broniewski Listy do córki (fragment), Obietnica	przedstawia tematykę listu, wskazuje w tekście zdrobnienia i zgrubienia, określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi lirycznej	określa relacje ojca z córką, nazywa uczucia wyrażone w wierszu, wie, czym jest aluzja literacka	wymienia wartości cenne dla poety, określa funkcję zdrobnień i zgrubień, odczytuje intencje osoby mówiącej	ocenia relację ojca i córki, objaśnia sens użytych w wierszu metafor, ocenia, czy wiesz można nazwać „współczesnym trenem”	dokonyuje samodzielnej analizy i interpretacji utworu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Eric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i> (fragmenty)	krótko przedstawia narratora-bohatera, krótko odtwarza treść kolejnych listów pisanych przez bohatera	wymienia i charakteryzuje osoby, z którymi spotyka się bohater, uogólnia treść kolejnych listów	relacjonuje, jak zmienia się samopoczucie bohatera pod wpływem spotkań z innymi ludźmi, wyjaśnia, dlaczego bohater wybrał Boga na adresata swoich listów	komentuje, co zawdzięcza bohater rozmowom z panią Różą, dostrzega filozoficzne uogólnienia w wypowiedziach bohaterów, próbuje je komentować ze swojego punktu widzenia	przedstawia wnioski interpretacyjne, wskazuje na filozoficzne treści w przedstawionym fragmencie, ocenia bohaterów
Mając lat dziesięć, przeżywszy lat sto... Imiesłów przysłówkowy. Imiesłowny równoważnik zdania	rozpoznaje imiesłowy przysłówkowe (współczesne i uprzednie) w wypowiedzi, stara się stworzyć według wzoru imiesłowny równoważnik zdania	poprawnie stosuje imiesłowy przysłówkowe w swoich wypowiedziach, tworzy imiesłowny równoważnik zdania, stara się zachować poprawną interpunkcję	przekształca zdania w wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, na ogół poprawnie stosuje imiesłowny równoważnik zdania, zachowuje poprawną interpunkcję	poprawnie i funkcjonalnie stosuje imiesłowy przysłówkowy i wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, wyjaśnia zasady tworzenia imiesłownego równoważnika zdania, zachowuje zasady interpunkcji	wykorzystuje wiedzę na temat imiesłówów przysłówkowych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi i ich różnicowania stylistycznego
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	uzupełnia tekst znakami interpunkcyjnymi, proponuje głosową interpretację wiersza, wskazuje w tekście wyrażenia o charakterze przeciwstawień	wskazuje w tekście kluczowe słowa, uzasadnia swój wybór, wyodrębnia obrazy poetyckie, objaśnia ich zawartość treściową	formułuje wstępne hipotezy interpretacyjne, wyjaśnia znaczenia wynikające z zastosowanych przeciwstawień	wskazuje w tekście sformułowania o charakterze aforyzmu, komentuje je, komentuje, w jaki sposób poeta mówi o śmierci	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór
Jan Lechoń *** [<i>Pytasz, co w moim życiu</i>]	określa temat tekstu poetyckiego, wybiera z listy ważne dla siebie wartości	wyszukuje w tekście fragmenty zawierające refleksje na temat życia, wymienia ważne dla siebie wartości	opisuje siłę miłości i śmierci ukazanych w wierszu, hierarchizuje wartości, wskazuje w utworze motyw miłości i śmierci	wyjaśnia symboliczne znaczenie kolorów użytych w utworze, formułuje wnioski na temat utworzonej piramidy wartości, na podstawie tekstu objaśnia związek między miłością i śmiercią	formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące utworu, w wypowiedziach odwołuje się do aksjologii

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	relacjonuje kolejne etapy walki bohatera z marlinem, przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji	relacjonuje w czasie teraźniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, analizuje fragmenty opisowe utworu, przedstawia swoje rozumienie sentencji zawartych w utworze	relacjonuje przebieg zmagania bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, komentuje sentencje zawarte w tekście	wyjaśnia metaforyczny sens walki bohatera z marlinem, określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, ustala przenośne znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, uogólnia refleksje związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji	przedstawia strukturę literacką utworu, charakteryzuje bohatera i poddaje go ocenie, wyjaśnia naddane sensy utworu, formułuje wnioski interpretacyjne

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 7

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	UCZEŃ:				
	• klasyfikuje czytany utwór jako należący do <i>epiki</i>, <i>liryki</i> lub <i>dramatu</i>, • zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>pamiętnik</i>, <i>komedia</i>, <i>fraszka</i>, <i>tren</i>, <i>ballada</i>, <i>epopeja</i>), odróżnia je od rodzajów literackich, • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych, • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami, • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem, • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki, • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał,	• wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach, • stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków, • wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać, • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór, • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury, • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury,	• określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach, • posługuje się terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki, • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: <i>eufemizm</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>inwokację</i>, <i>symbol</i>, <i>alegorię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów, • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór, • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, • wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury,	• wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych, • poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów, • wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór, • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury, • twórczo wykorzystuje informacje z tekstu we własnej pracy,	• samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory, • wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów, • w wypowiedziach posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich, • objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi, • poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną, • odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów, • twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury, • porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury, • samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną,

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	czyta fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych, rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako artykuł prasowy, zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu, klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy, rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>wywiad</i> i <i>artykuł</i>), znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie, wyszukuje i porządkuje cytaty, wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa, zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki, samodzielnie określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy, biegle wskazuje w tekstach cechy <i>wywiadu</i>, <i>artykułu</i>, samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny, zauważa różnice między wymową a pisownią wyrazów, poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne, rodzinę wyrazów, tworzy wyrazy pochodne według wzoru, rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy, w tym imiesłow, w tym imiesłow, w tym imiesłow, tworzy według wzoru imiesłowowy równoważnik zdania,	świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się, poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, poprawnie akcentuje większość wyrazów, dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, rozpoznaje wyrazy pokrewne, rozpoznaje rodzaje imiesłowów, tworzy imiesłowowy równoważnik zdania,	rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji, poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, rozpoznaje podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych, poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, rozpoznaje i używa różne rodzaje formantów, poprawnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu, rozumie zasady tworzenia imiesłowów, przekształca imiesłowowy równoważnik zdania na zdanie złożone i odwrotnie,	rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych, rozumie zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i analizuje strukturę wyrazów pochodnych, wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów,	świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się, formuluje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne typy zdań i rodzaje wypowiedzi, dokonuje analizy słowotwórczej wyrazów, wykorzystuje wiedzę o budowie wyrazów do wzbogacania własnych wypowiedzi, wykorzystuje funkcjonalnie umiejętność tworzenia imiesłowów oraz wiedzę na temat skrótów i skrótowców w celu uzyskania precyzji wypowiedzi i wzbogacenia stylistycznego własnych tekstów,

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	zna podstawowe skróty i skrótowce, używa ich w wypowiedzi, stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym	podaje znaczenie powszechnie używanych skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, stosuje zasady etykiety językowej, pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej	używa poprawnych form skrótów i skrótowców, rozpoznaje różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy	poprawnie stosuje imiestowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje, określa funkcję skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, poprawnie używa różne style wypowiedzi i je rozpoznaje, wyjaśnia zasady etykiety językowej, pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty	bogaci swoje słownictwo, wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach, zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty
TWORZENIE WYPOWIEDZI	krótko wypowiada się ustnie na podany temat, stara się używać prostych środków retorycznych, z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi, pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad stosuje akapity, formuluje prostą tezę, wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić,	wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych, gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi, pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, starając się zachować wyznaczniki gatunku, stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy, formuluje tezę, wie, czym jest hipoteza,	wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne, gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi, pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję, stosuje akapity jako spójne całości myślowe, formuluje tezę i hipotezę, wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów,	tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi, funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę, samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi, samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej,	wypowiada się, realizując zamierzony cel, wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne, samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł, pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe, twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy,

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	stara się podać przykłady ilustrujące argumenty, z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania, rozpoznaje w tekstach reklamowych niektóre środki perswazji i manipulacji, zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza), formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu, głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy	wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji, przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów, podaje przykłady ilustrujące argumenty, formułuje proste wnioski, rozpoznaje w tekstach reklamowych podstawowe środki perswazji i manipulacji, zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej	przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego, podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty, formułuje wnioski wynikające z argumentacji, rozpoznaje w tekstach reklamowych użyte środki perswazji i manipulacji, zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu, głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację	stosuje rytm akapitowy, samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów, podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty, podsumowuje rozważania, samodzielnie formułuje wnioski, rozpoznaje w tekstach reklamowych środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję, zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu, interpretuje głosowo utwór	samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny, podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony, samodzielnie formułuje wnioski, rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji, twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu, formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze, recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków wyrazu
SAMOKSZTAŁCENIE	korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela, rozwija nawyk systematycznego uczenia się,	korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, uczy się systematycznie, uczestniczy w projektach edukacyjnych,	korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną, rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie,	pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii,	samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł, ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji,

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych, uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym	podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału, rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie, uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie	aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej, uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych, aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp., występuje w roli lidera grupy, aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu
LEKTURY OBO- WIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść	czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść	czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągną poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.